

Usporedba obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije

Krišto, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:208268>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**ANA KRIŠTO
DIPLOMSKI RAD**

**USPOREDBA OBVEZNOG OBRAZOVANJA
REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE
SLOVENIJE**

Zagreb, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ana Krišto

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Usporedba obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije

MENTOR: doc. dr. sc. Višnja Rajić

Zagreb, rujan 2019.

Zahvale

Veliko hvala doc. dr. sc. Višnji Rajić na prihvaćanju mentorstva, stručnom vodstvu, pruženoj pomoći i savjetima tijekom pisanja ovog rada.

Zahvaljujem izv. prof. dr. Klari Skubic Ermenc na pomoći tijekom mog boravka na Filozofskom fakultetu u Ljubljani za potrebe pisanja ovog rada

Posebno hvala mojoj obitelji na strpljenu, povjerenju, pruženoj podršci tijekom mog školovanja i vjeri u moj uspjeh.

Sadržaj

Sažetak	1
Summary	2
1. Uvod.....	3
1.1 Formalno obrazovanje	4
1.2 Obvezno obrazovanje	5
2. Obvezno obrazovanje u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji	6
2.1 Organizacija nastave u osnovnoj školi	7
2.2 Nastavni materijali u osnovnoj školi	8
2.3 Vrednovanje i ocjenjivanje u obveznom obrazovanju	9
2.4 Učitelji u osnovnoj školi.....	11
3. Cilj istraživanja	12
4. Metoda	12
4.1 Uzorak – analizirani dokumenti	13
5. Rezultati	14
5.1 Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje	14
5.2 Satnica obveznih predmeta u osnovnoj školi	17
5.3 Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za primarno obrazovanje.....	19
5.4 Analiza kurikuluma primarnog obrazovanja	20
5.4.1 Odrednice nastavnog sadržaja za matematičko područje	20
5.4.2 Odrednice nastavnog sadržaja materinskog jezika	22
5.4.3 Odrednice nastavnog sadržaja prirodoslovnog područja	23
5.4.4 Odrednice nastavnog sadržaja kineziološkog područja	24
5.4.5 Odrednice nastavnog sadržaja likovnog područja	25
5.4.6 Odrednice nastavnog sadržaja glazbenog područja	26
6. Zaključak.....	28
Literatura.....	30
Izjava o samostalnoj izradi diplomskog rada	35

Sažetak

Ana Krišto

Usporedba obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije

Obvezno obrazovanje temelj je formalnog obrazovanja, a u državama diljem svijeta ono ima različito trajanje i obilježja te se najčešće odnosi na osnovnu školu. U ovom radu uspoređeno je obvezno obrazovanje Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Osim pregleda literature, trenutno važećih zakona i pravilnika napravljena je i komparativna analiza nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Analiza je pokazala da postoji razlika u broju nastavnih predmeta koji se podučavaju u osnovnoj školi u Hrvatskoj i Sloveniji, kao i u broju nastavnih sati pojedinih predmeta. Također, napravljena je i analiza šest predmetnih područja primarnog obrazovanja koji se podučavaju u obje države, s obzirom na odrednice sadržaja. Analizom postojećih odrednica sadržaja može se zaključiti da se u obje države podučava isti ili sličan sadržaj. Ovom studijom došlo se do novih saznanja koja se mogu koristiti u daljnjem razvoju Hrvatskog obveznog obrazovanja.

Ključne riječi: obvezno obrazovanje, komparativna analiza, nacionalni kurikulum

Summary

Ana Krišto

Comparison of compulsory education of the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia

Compulsory education is the basis of formal education and in countries around the world, it has a different duration and characteristics and most often is related to elementary school. This current study compares compulsory education of the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia. In addition to a review of the literature, current applicable laws and regulations, a comparative analysis of national curricula for compulsory education of the Republic of Croatia and the Republic of Slovenia has been made. The analysis showed that there is a difference in the number of subjects taught in primary schools in Croatia and Slovenia, as well as in the number of teaching hours of individual subjects. Furthermore, an analysis of six subject areas of primary education that are taught in both countries was made, with respect to content determinants. An analysis of the existing content determinants shows that the same or similar content is taught in both countries. This study provided new insights that can be used to further develop Croatian compulsory education.

Keywords: compulsory education, comparative analysis, national curricula

1. Uvod

Odgoj se smatra jednim od temeljnih pojmova pedagogije, jer bez odgoja nema čovjeka. Odgoj je rezultat ukupne prakse učenika u kojoj on nastoji realizirati svoje osnovne ljudske potrebe kao i prihvatiti određena općeljudska društvena postignuća. Bognar i Matijević (2005, str. 30) shvaćaju odgoj kao „međuljudski odnos u kojem ljudska jedinka zadovoljava svoje osnovne ljudske potrebe, uz istovremeno prihvaćanje određenih općeljudskih društvenih normi“. Odgoj vezemo uz obrazovanje te su oni povezani pojmovi (Cindrić, Miljković i Strugar, 2010). „Kako je riječ o odgojno-obrazovnom procesu, valja ih promatrati u međuzavisnosti. Dok je odgoj usmjeren na afektivni razvoj, obrazovanje je usmjereno na kognitivni (znanja, sposobnosti) i psihomotorni (vještine) razvoj pojedinca (učenika).“ (Cindrić, Miljković i Strugar, 2010, str. 60). Paustuović (1999) govori o obrazovanju kao procesu organiziranog učenja kognitivnih i psihomotornih svojstva ličnosti, a rezultat tog procesa su razvijene sposobnosti te stečena znanja i vještine. Bognar i Matijević (2005) tvrde da se obrazovanjem razvijaju tjelesne, emocionalne i intelektualne sposobnosti, kao i da je obrazovanje u funkciji samoaktualizacije. Cindrić, Miljković i Strugar (2010) dijele obrazovanje s obzirom na mjesto stjecanja znanja – u obrazovnim ustanovama ili izvan njih te razlikuju formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje i informalno obrazovanje. Neformalno obrazovanje vrsta je obrazovanje koja se provodi izvan redovnog obrazovnog sustava kroz npr. seminare i tečajeve te se njime ne stječe školska sprema, ali se stječe znanje koje je korisno kako u osobnom tako i u profesionalnom životu i radu. Informalno obrazovanje - samoobrazovanje, odnosi se na učenje pojedinca prema individualnom programu, bez organizirane vanjske pomoći ili podrške u učenju. Formalno obrazovanje odnosi se obrazovanje koje se provodi po programima odobrenim od ministarstva te se provodi u obrazovnim institucijama, a detaljnije je objašnjeno u sljedećem poglavlju ovog rada.

1.1 Formalno obrazovanje

Formalno obrazovanje provodi se u ovlaštenim obrazovnim institucijama te slijedi odobreni nastavni program. Njime polaznici stječu znanja i vještine te razvijaju određene kompetencije. Formalno obrazovanje u pravilu traje od pete do dvadeset pete godine, a provodi se u osnovnim i srednjim školama, na sveučilištima kao i u programima koji su specijalizirani za strukovno i visoko obrazovanje (Cindrić, Miljković i Strugar, 2010). Formalno obrazovanje odgovara sustavnom, organiziranom obrazovnom modelu, strukturiranom i upravljanim prema zadanom zakonu i normi te ga karakterizira prilično kruti kurikulum s obzirom na ciljeve, sadržaj i metodologiju (Dib, 1988).

ISCED (eng. International Standard Classification of Education) međunarodna je standardna klasifikacija obrazovanja koja je osmišljena kao okvir za klasifikaciju obrazovnih aktivnosti i programa prema stupnjevima obrazovanja i područjima. Prema ISCED-u 2011 formalno obrazovanje organizirano je u devet razina (UNESCO Institute for Statistics, 2012).

Tablica 1. Razine obrazovanja prema ISCED-u 2011

Razina 0	Obrazovanje u ranom djetinjstvu- predškolsko obrazovanje
Razina 1	Primarno obrazovanje
Razina 2	Niže srednje obrazovanje
Razina 3	Više srednje obrazovanje
Razina 4	Obrazovanje nakon srednje škole
Razina 5	Visokoškolsko obrazovanje u kratkom ciklusu
Razina 6	Sveučilišni prvostupnici ili ekvivalent tome
Razina 7	Magistri ili ekvivalent tome
Razina 8	Doktorski studij ili ekvivalent tome

Prema ISCED-u *Razina 0- predškolsko obrazovanje* odnosi se na programe koji su osmišljeni s cjelokupnim pristupom kao podrška za razvoj dječjeg kognitivnog, tjelesnog, socijalnog i emocionalnog razvoja. Primarno obrazovanje pripada *Razini 1*, a programi koji se izvode na toj razini osmišljeni kako bi učenicima pružili temeljne vještine čitanja, pisanja i matematike te uspostaviti čvrste temelje za niže srednje obrazovanje. Prema ISCED- u djeca mogu pristupiti primarnom obrazovanju od 5 do

7 godine starosti, a razina obrazovanja obično traje 6 godina, iako može trajati od 4 do 7 godina, što ovisi o državnom ustrojstvu obrazovanja. Programi koji se provode na *Razini 2* osmišljeni su tako da se s ishodima učenja nadograđuju na prethodnu razinu, a učenici ulaze u ovu razinu u dobi od 10 do 13 godina, a najčešće s 12 godina.¹

1.2 Obvezno obrazovanje

Obvezno obrazovanje u većini zemalja odnosi se na osnovnu školu te sva djeca određene dobi moraju pohađati osnovnu školu. Osnova škola smatra se temeljem, ali i jednom od sastavnica cjeloživotnog obrazovanja. U osnovnoj školi dijete iz godine u godinu stječe psihološku, socijalnu i biološku zrelost (Matijević, 2004). Vrcelj (2018) govori o unutarnjem ustrojstvu osnovne škole i izvođenju nastave te razlikuje niži i viši stupanj osnovne škole, koji se u nekim zemljama još i naziva razredna i predmetna nastava. Obvezno obrazovanje ima različito trajanje u zemljama diljem svijeta. Obvezno obrazovanje u Švedskoj odnosi se na osnovnu školu i traje 9 godina. Devetogodišnje obvezno obrazovanje također je i u Argentini, Austriji i Finskoj. U Njemačkoj obvezno obrazovanje traje deset do dvanaest godina, a osnovna škola četiri godine. U Nizozemskoj djeca mogu krenuti s četiri godine u školu, a s pet godina su obvezna krenuti. Osnovna škola u Nizozemskoj traje do navršene trinaeste godine života. U Engleskoj obvezno školovanje traje od pete do šesnaeste godine života, odnosno 11 godina. Osnovna škola u SAD-u traje šest godina, a za razliku od većine opisanih zemalja osnovna škola u Kanadi ima različito trajanje po pokrajinama, jer svaka pokrajina ima određenu razinu autonomije u donošenju vlastite školske politike (Matijević, 2004; Pastuović, 2006).

Pregledom trajanja obveznog obrazovanja nekih zemalja u svijetu uočavaju se razlike te se možemo zapitati postoje li razlike u obveznom obrazovanju Republike Hrvatske s obzirom na susjedne zemlje? Hrvatska i Slovenija imale su ne tako davnu zajedničku prošlost, do 1991. godine bile su sastavni dio Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a njezinim raspadom obje države postaju samostalne republike. Stoga se možemo zapitati, danas 28 godina od osamostaljenja, koje su karakteristike školstva,

¹ The Structure of the European Education Systems 2018/19: Schematic Diagrams
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/the_structure_of_the_european_education_systems_2018_19.pdf

odnosno obveznog obrazovanje u te dvije zemlje te postoje li razlike u organizaciji i karakteristikama obveznog obrazovanja?

Upravo su ta pitanja bila poticaj da se napravi istraživanje na ovu temu, u kojem će se analizirati struktura, obilježja i temeljni dokumenti obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

2. Obvezno obrazovanje u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji

U Hrvatskoj osnovnoškolsko obrazovanje u trajanju od osam godina postoji već pedeset godina (Matijević, 2004). Osnovna škola obvezna je za svu djecu u dobi, u pravilu od 6 do 15 godine života. Školska godina započinje 1. rujna, a završava 31. kolovoza i ima 2 polugodišta. Tijekom školske godine učenici imaju zimske, proljetne i ljetne praznike. Školska godina ima najmanje 175 nastavnih dana, odnosno 35 nastavnih tjedana, 5 dana tjedno. Dnevno trajanje nastave određuje se rasporedom sati, s time da u razrednoj nastavi (1.- 4. razred) obvezni predmeti mogu iznositi najviše 4 sata dnevno, a od 5. do 8. razreda osnovne škole najviše 6 sati dnevno. Odgojno obrazovni rad u osnovnoj školi može biti organiziran kao poludnevni ili produženi boravak za učenike u razrednoj nastavi (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2018). Za razliku od osnovne škole u Hrvatskoj, obvezno obrazovanje koje se također odnosi na osnovnu školu, u Sloveniji traje 9 godina te je kao u Hrvatskoj besplatno za sve polaznike. Devetogodišnje obvezno obrazovanje u Sloveniji predlaže se reformom obrazovanja koja kreće 1995. godine, a kojom je obvezno obrazovanje produženo s osam na devet godina (MIZS-Ministerstvo za školstvo in šport, 1995). Od ulaska u prvi razred osnovne škole dijete dobiva status učenika, a obvezno obrazovanje za učenika završava nakon uspješno završenog devetog razreda. Osnovna škola podijeljena je na tri odgojno-obrazovna ciklusa.

Prvi ciklus: od 1. do 3. razreda,

Drugi ciklus: od 4. do 6. razreda

Treći ciklus: od 7. do 9. razreda

1. odgojno-obrazovni ciklus odnosi se na djecu u dobi od 6 do 8 godine, 2. ciklus od 9 do 11 godine, a 3. ciklus na djecu u dobi od 12 do 14 godina starosti. Školska godina

kao i u Hrvatskoj započinje 1. rujna, a završava 31. kolovoza te je podijeljena u nekoliko dijelova. Školska godina u Sloveniji ima 38 tjedana nastave, pet dana tjedno. Tjedno opterećenje učenika različito je u sva tri odgojno-obrazovna ciklusa. U 1. ciklusu učenici najviše mogu imati 24 školska sata tjedno, u 2. ciklusu 26 školskih sati tjedno, a u 3. odgojno-obrazovnom ciklusu najviše 30 sati tjedno (Zakon o osnovni školi, 2005; Dolenc, 2009 ; MIZS, 1995).

2.1 Organizacija nastave u osnovnoj školi

U Hrvatskoj i Sloveniji nastava se dijeli na redovitu nastavu i izbornu nastavu. Redovita nastava odnosi se na sve obvezne predmete koji se podučavaju u osnovnoj školi a koji su utvrđeni kurikulumom u Hrvatskoj, odnosno Učnim načrtom u Sloveniji. Izborna nastava odnosi se na predmete koji su određeni kurikulumom, kao što je npr. drugi strani jezik, a provodi se u razrednom odjelu ili odgojno-obrazovnoj skupini (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2018) Nastava u osnovnim školama u Sloveniji i Hrvatskoj odvija se po predmetima. Bognar i Matijević (2005) takav sustav nazivaju predmetno-satni sustav, a jednim od začetnika tog sustava smatra se Komensky. Predmetno-satni sustav ima određene prednosti kao što su: raspoređivanje nastavnog sadržaja po težini (od lakšeg prema težem), mogućnost planiranja po tjednima, mjesecima i razredima, kao i prilika da učenik upozna nove činjenice i pojave, a što je teško postići bez dijeljenja na manje logičke cjeline. Uz navedene prednosti također treba naglasiti da striktna provedba predmetno-satnog sustava „...ne pogoduje produblivanju građe i dubljem uživljanju učenika u građu. Stroga predmetnost nužno vodi ukočenom rasporedu sati, a ovaj pak u praksi znači da se učenici u toku istog dana, od sata do sata prebacuju iz jednoga predmeta u drugi.“ (Bognar i Matijević, 2005).

2.2 Nastavni materijali u osnovnoj školi

Prema Poljaku (1980) udžbenik je osnovna školska knjiga koja je didaktički oblikovana i napisana na osnovi propisanog nastavnog plana i programa, koja se gotovo svakodnevno upotrebljava u školovanju u svrhu učenikovog obrazovanja, odnosno samoobrazovanja. Udžbenik je definiran i Hrvatskim Zakon o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu (MZOS, 2018) prema kojem je on obvezni materijal koji „služi kao cjelovit izvor za ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom“ (Zakon o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu, 2018, članak 3). Matijević, Topolovčan i Rajić (2012) također ističu važnost udžbenika te naglašavaju da je udžbenik uz učenike i učitelja ključni čimbenik za nastavu u osnovnoj i srednjoj školi te je neizostavan faktor nastavnog procesa.

U hrvatskim osnovnim školama od nastavnih materijala najviše se koriste udžbenici i dopunska nastavna sredstva. Prema Pravilniku o obveznim udžbenicima i pripadajućim dopunskim nastavnim sredstvima (MZOS, 2013) „Odabir obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava temelji se na nacionalnom i predmetnom kurikulumu, odnosno nastavnom planu i programu za svaki nastavni predmet, u svakom razredu osnovne i srednje škole, sukladno optimalnom opterećenju učenika.“ (članak 2). Nastavni predmetni u osnovnoj školi koji koriste samo udžbenik su: glazbena kultura, tehnička kultura te likovna kultura od petog do osmog razreda. Udžbenik i radna bilježnica koristi se za hrvatski jezik, matematiku (dodatno se koristi zbirka zadataka), strani jezik, prirodu, prirodu i društvo, biologiju, kemiju, fiziku i informatiku. Za povijest i geografiju osim udžbenika i radne bilježnice koristi se i geografski, odnosno povijesni atlas (Pravilnik o obveznim udžbenicima i pripadajućim dopunskim nastavnim sredstvima, 2013).

Prema slovenskom Pravilniku o potrjevanju učbenikov (Uradni list RS, 2013) udžbenik je nastavno sredstvo koje je namijenjeno učenicima kako bi savladali nastavni plan i program. Uz udžbenik u osnovnoj školi u Sloveniji koriste se atlas, priručnici, radni listovi, zbirke zadataka, računalni softveri te drugi audiovizualni materijali koji nadopunjuju ili su sastavni dio udžbenika.

2.3 Vrednovanje i ocjenjivanje u obveznom obrazovanju

„U različitim oblicima nastave ocjenjivanje je jedan od najproširenijih načina procjenjivanja znanja. Većina ga država rabi na svim obrazovnim razinama, od osnovnoškolske do doktorske, i u gotovo svim područjima...“ (Novak-Milić i Barbaroša-Šikić, 2008, str. 198). Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (MZOS, 2010) definira vrednovanje kao „sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini kompetencija: znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim načinima, postupcima i elementima, a sastavnice su praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje.“ Prema pravilniku (MZOS, 2010) u sastavnice vrednovanja ubraja se praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje. Praćenje je definirano kao sustavno uočavanje i bilježenje zapažanja o postignutim kompetencijama i izvršenosti zadataka koji su određeni nacionalnim i predmetnim kurikulumom. Provjeravanje se odnosi na procjenu dostignute razine kompetencija u nastavnom predmetu ili područjima tijekom školske godine. Pridodavanje opisne ili brojčane vrijednosti rezultatima praćenja i provjeravanja učenikovog rada definirano je kao ocjenjivanje. Matijević (2004, str. 12) ocjenjivanje definira kao „dodjeljivanje određene ocjene za postignute rezultate učenika, odnosno razvrstavanje učenika u određene kategorije prema postignutim rezultatima u učenju i dogovorenim kriterijima.“ O ocjenjivanju govori i Kyriacou (1995) te ga opisuje kao svaku aktivnost kojom se određuje uspjeh učenika.

U hrvatskim školama prema Pravilniku o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (MZOS, 2010) postoje tri vrste provjeravanja znanja. Uvodno ili inicijalno provjeravanje, usmeno provjeravanje i pisano provjeravanje. Uvodno provjeravanje provodi se na početku školske godine da bi se vidjela razina postignutih učenikovih kompetencija u pojedinom nastavnom predmetu i razrednom odjelu. Inicijalno provjeravanje mora se najaviti i provesti do kraja drugog tjedna od početka školske godine. Postignut rezultat na inicijalnom provjeravanju upisuje se u bilješke o praćenju i ne ocjenjuje se. Usmeno provjeravanje odnosi se na sve oblike usmene provjere postignutog znanja, a rezultira ocjenom. Ono se može provoditi na svakom satu bez najave i ne smije trajati dulje od 10 minuta za svakog učenika. Ako se u jednom nastavnom danu piše pisana provjera učenik može biti samo jednom usmeno ispitan. Pisano provjeravanje odnosi se na sve oblike pisane

provjere znanja koji rezultiraju ocjenom, a prema pravilniku postoje dvije vrste provjera: kratke pisane provjere i pisane provjere. Kratke pisane provjere traju u pravilu manje od 15 minuta, a pisane provjere traju dulje od 15 minuta. Osim po trajanju ove dvije vrste pisanih provjera moraju se i bitno razlikovati po opsegu nastavnog sadržaja. Prema Matijeviću (2004, str. 33) „...ocjena predstavlja dijagnozu stanja u usporedbi s očekivanim rezultatima (predviđeni didaktički standardi).“ Sukladno tome, zaključna ocjena iz nastavnog predmeta pokazuje postignutu razinu učenikovih kompetencija u tom nastavnom predmetu/ području, a rezultat je ukupnog vrednovanja tijekom nastavne godine. Zaključna ocjena ne mora nužno proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, pogotovo ako je vidljiv učenikov napredak u drugom polugodištu. Zaključnu ocjenu od 1. do 4. razreda donosi razredni učitelj, a od 5. do 8 razreda predmetni nastavnik, za svaki pojedini predmet koji predaje. Za brojčano ocjenjivanje koriste se ocijene od 1 do 5, gdje 1 predstavlja negativnu ocjenu a 5 najvišu moguću ocjenu. Također osim znanja u osnovnoj školi ocjenjuje se i vladanje s opisnim ocjenama: uzorno, dobro, loše.

Prema Pravilniku o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, 2013) u Sloveniji s provjeravanjem znanja dobivaju se informacije kako učenici dostižu cilj s obzirom na standarde znanja koji su propisani Učnim načrtom (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011). Učitelj koji podučava predmet taj predmet i ocjenjuje. U 1. i 2. razredu osnovne škole učenikovo znanje se ocjenjuje s opisnim ocjenama, a od 3. do 9. razreda s brojčanim ocjenama. Za brojčano ocjenjivanje učenika u Sloveniji koristi se ljestvica od 5 stupnjeva. Brojčane ocjene su (1) nedovoljno, (2) dovoljno, (3) dobro, (4) vrlo dobro i (5) odlično. Ocjena (1) je negativna, a ostale ocijene su pozitivne. Ocjenjivanje se provodi usmenim i pisanim provjeravanjem, kao i likovnim, tehničkim i praktičkim provjeravanjem te projektnim radom. Pisano provjeravanje znanje može se provesti najviše dva puta u nastavnom tjednu i jednom u danu, a učenici trebaju biti obaviješteni najmanje pet dana ranije. Zaključnu ocjenu na kraju školske godine donosi predmetni nastavnik. U 1. i 2. razredu učitelj sastavlja završnu opisnu ocjenu iz svih predmeta s obzirom na učenikov napredak u postizanju ciljeva ili standarda znanja. Od 3. do 9 razreda nastavnik sastavlja konačnu brojčanu ocjenu iz svakog pojedinog predmeta kojeg predaje. (Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, 2013).

2.4 Učitelji u osnovnoj školi

Osnovnu školu u Hrvatskoj možemo podijeliti na razrednu nastavu (od 1. do 4. razreda) i predmetnu nastavu (od 5. do 8. razreda). U razrednoj nastavi predaje samo jedan učitelj/ učiteljica sve obvezne predmete, a to su: matematika, hrvatski jezik, priroda i društvo, glazbena kultura, likovna kultura te tjelesna i zdravstvena kultura. Za razliku od razredne nastave u predmetnoj nastavi svaki predmet predaje drugi profesor, odnosno stručna osoba za određeno područje. Osim što učitelji izvode nastavu, oni također vode i razredništvo te obavljaju sve ostale poslove koji su vezani za odgojno-obrazovni rad s učenicima kao i sve aktivnosti i poslove iz školskog kurikuluma, Nastavnog plana i programa te posebne poslove koji su vezani za ustroj rada škole. Sve obveze učitelja utvrđuju se godišnjim planom i programom rada škole te školskim kurikulumom. Kroz svoj rad u školama učitelji se moraju kontinuirano dodatno usavršavati kroz programe koji su odobreni od Ministarstva znanosti i obrazovanja (Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, 2014; Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2008). Za razliku od osnovne škole u Hrvatskoj u slovenskoj osnovnoj školi u prvom razredu osim učitelja radi još jedan pomoćni učitelj koji je najčešće odgojitelj predškolskog odgoja. Ovaj način rada usvojen je nakon reforme koja je donesena 1995. godine, a detaljno je opisana u Beloj knjizi o odgoju i obrazovanju Sloveniji. Do kraja drugog odgojno-obrazovnog ciklusa, odnosno 6 razreda može podučavati diplomirani učitelj razredne nastave, kao što je to u Hrvatskoj u primarnom obrazovanju (od 1. do 4. razreda). U trećem odgojno-obrazovnom razdoblju nastavu predaju predmetni učitelji, profesori (Matijević, 2004; MIZS, 1995; Nacionalna strokovna skupina, 2011).

3. Cilj istraživanja

Budući da pregled literature pokazuje da postoje razlike u organizaciji obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije važno je metodom analize sadržaja utvrditi postoje li razlike i u nacionalnom kurikulumu. Cilj ovo istraživanja je utvrditi sličnosti i razlike hrvatskog nacionalnog kurikulumu i slovenskog nastavnog plana (Učnog načrta). Komparacijom nacionalnih kurikulumu za obvezno obrazovanje Republike Hrvatske i Republike Slovenije utvrdit će se postoji li razlika u broju nastavnih predmeta koji se podučavaju u osnovnoj školi. Nadalje, ispitat će se broj nastavnih sati za svaki pojedini predmet kako bi se dobio detaljan uvid u opterećenja učenika obje države, a posebno će se analizirati predmeti primarnog obrazovanja s obzirom na odrednice sadržaja da bi se dobio detaljan uvid u temelj obveznog obrazovanja obje države.

4. Metoda

U ovom istraživanju korištena je metoda analize sadržaja koja se uz eksperiment, sustavno promatranje, metodu slučaja, komparativnu metodu i korelacijsku metodu ubraja u znanstvene metode. Analizom sadržaja kvantitativno se analizira sadržaj određenog teksta ili poruke. Tekstovi iz knjiga, časopisa i novina najčešći su predmet analize sadržaja (Mejovšek, 2008). „Analiza sadržaja je prvenstveno usmjerena na manifestni sadržaj teksta, znači na sadržaj kako je obznanjen, a rjeđe na latentni sadržaj, odnosno „dublji“ smisao teksta koji se eventualno krije iza formalno obznanjenog sadržaja.“ (Mejovšek, 2008, str. 29). Mejovšek (2008) također ističe kako se u analizi sadržaja prvo definiraju kategorije sadržaja odnosno koji su dijelovi sadržaja teksta, nakon čega se utvrđuje učestalost javljanja tih kategorija u tekstu koji je predmet analize. „Cilj kvalitativnih istraživanja je analiza i interpretacija različitih numeričkih podataka, na primjer, riječi, slika i dokumenata.“ (Mejovšek, 2008, str. 161). Na temelju prikupljenih podataka nastoji se izvući određena pouka i smisao. Mužić (2004) spominje rad na dokumentaciji te ga opisuje kao neempirijski postupak jer se u njemu istraživač ne susreće izravno sa stvarnošću odgoja i obrazovanja, kao što je to kod empirijskih postupaka. Iako, prema Mužiću (2004, str. 81) „Rad na dokumentaciji najviše se upotrebljava u povijesnom istraživanju odgoja i obrazovanja...“ ono može biti i polazište za istraživanja sadašnjice kao i budućnosti

odgoja i obrazovanja. Na primjer prognoza budućeg razvoja školstva određene županije na temelju analize dosadašnjeg razvoja i sadašnjeg stanja, komparativna istraživanja obrazovnih sustava...

4.1 Uzorak – analizirani dokumenti

Analizom sadržaja obuhvaćeni su temeljni dokumenti obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Analizirat će se novoizrađeni predmetni kurikulumi Cjelovite kurikularne reforme (MZOS, 2019) u Hrvatskoj i Učni načrt (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011) Republike Slovenije.

5. Rezultati

Rezultati cjelokupnog istraživanja bit će podijeljeni u nekoliko cjelina, koje su postavljene u skladu s ciljem istraživanja. Poglavlje 5.1 odnosi se na analizu predmetne strukture nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje. U poglavlju 5.2 uspoređena je satnica obveznih predmeta u osnovnoj školi, dok je u poglavlju 5.3 prikazana usporedba predmetne strukture kurikuluma za primarno obrazovanje. Analiza kurikuluma primarnog obrazovanja s obzirom na odrednice sadržaja prikazana je u poglavlju 5.4

5.1 Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje

Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje Hrvatske i Slovenije prikazana je u Tablici 2. Hrvatska ukupno ima 15 obveznih predmeta u osnovnoj školi, dok Slovenija ima 18 obveznih predmeta.

Tablica 2. Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje Hrvatske i Slovenije

Hrvatska	Slovenija
Predmeti	Predmeti
Hrvatski jezik	Slovenski jezik
Matematika	Matematika
Priroda i društvo	Strani jezik
Priroda	Likovna umjetnost
Likovna umjetnost	Glazbena umjetnost
Glazbena umjetnost	Družba
Tjelesna i zdravstvena kultura	Geografija
Strani jezik	Povijest
Biologija	Domovinska i državna kultura i etika
Kemija	Spoznavanje okoliša
Fizika	Fizika
Povijest	Kemija
Geografija	Biologija
Tehnička kultura	

Informatika	Prirodne znanosti Prirodne znanosti i tehnika Tehnika i tehnologija Domaćinstvo Sportski odgoj
-------------	--

Predmeti i predmetna područja prikazana su u Tablici 3. Hrvatska i Slovenija imaju jedanaest istih predmeta u osnovnoj školi, a to su: materinski jezik, matematika, likovna, glazbena i tjelesna kultura, strani jezik, biologija, kemija, fizika, povijest i geografija. U području prirodnih znanosti u Hrvatskoj se podučava Priroda i društvo i Priroda, dok se u Sloveniji podučava Spoznavanje okoliša, Prirodne znanosti te Prirodne znanosti i tehnika. Tehničke znanosti u Hrvatskoj se podučavaju kroz nastavni predmet Tehnička kultura, a u Sloveniji kroz Tehniku i tehnologiju. Informatika (HR), Družba (SLO), Domovinska, građanska kultura i etika (SLO) predmeti su koji nisu zastupljeni u obveznom obrazovanju obje države.

Tablica 3. Sličnosti predmeta/predmetnih područja za obvezno obrazovanje Hrvatske i Slovenije

Predmet / područja	Hrvatska	Slovenija
Materinski jezik	+	+
Matematika	+	+
Prirodne znanosti Priroda/ Priroda i društvo/ Prirodne znanosti i tehnika/ Spoznavanje okoliša	+	+
Likovna kultura	+	+
Glazbena kultura	+	+
Tjelesna odgoj	+	+
Strani jezik	+	+
Biologija	+	+
Kemija	+	+
Fizika	+	+

Domaćinstvo		+
Povijest	+	+
Geografija	+	+
Tehničke znanosti Tehnička kultura/ Tehnika i tehnologija	+	+
Družba		+
Domovinska, građanska kultura i etika		+
Informatika	+	

5.2 Satnica obveznih predmeta u osnovnoj školi

Tablica 4. Satnica obveznih predmeta u osnovnoj školi u Hrvatske i Slovenije

SLOVENIJA														
Predmet		Razred								Razred				
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.				
HRVATSKA	Hrvatski jezik	175	175	175	175	175	175	175	175	175	140	122,5	144	
		140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	128	
	Priroda i društvo	70	70	70	70									
						52,5	70							
	Priroda								105	105				
											70	105		
	Likovna kultura	35	35	35	35	35	35	35	70	70	35	35	35	32
		35	35	35	35	35	35	35	70	70	52,5	35	35	32
	Tjelesna i zdravstvena kultura	105	105	105	70	70	70	70	105	105	105	105	70	64
		70	70	70	70	105	105	105	70	70	105	140	105	105
Družba								70	70	70	105			
Biologija							70	70				52	64	
Kemija							70	70				70	64	
Fizika							70	70				70	64	
Geografija					52,5	70	70	70				35	70	
Povijest							70	70				35	70	
Informatika							70	70						
Tehnička kultura					35	35	35					70	35	
Domovinska i državna kultura i etika														
												35	35	

U Tablici 4 prikazan je godišnji broj sati svih osnovnoškolskih obveznih predmeta u Hrvatskoj i Sloveniji. Za nastavni predmet materinski jezik postoji razlika u broju sati u prvom drugom i trećem razredu, kao i u osmom, odnosno devetom razredu u slovenskoj osnovnoj školi. Hrvatski učenici u prvom razredu osnovne škole ima 35 sati manje nego učenici u Sloveniji, dok u drugom i trećem razredu imaju 70 sati manje. Prema raspodjeli predmetnih nastavnih sati, učenici u Hrvatskoj na kraju osnovne škole imaju 1330 nastavnih sati iz materinskog jezika, dok u Sloveniji učenici na kraju osnove škole imaju 1631,5 nastavnih sati, što čini ukupnu razliku od 301,5 nastavnih sati. Matematika je u Hrvatskoj osnovnoj školi zastupljena s jednakim brojem nastavnih sati u svim razredima (140 sati), dok je u Sloveniji u 3. i 4. razredu zastupljena sa 175 sati. Ako se tome pridoda i broj nastavnih sati devetog razreda u Sloveniji vidi se da postoji razlika od 198 sati na kraju osnovne škole. Priroda i društvo zastupljena je u Hrvatskoj osnovnoj školi od 1. do 4. razreda sa 70 sati godišnje, u 5. i 6. razredu Priroda je zastupljena s 52,5 sati (5. razred) i 70 sati (6. razred). Nastavni predmet Spoznavanje okoliša u Sloveniji je zastupljen sa 105 sati godišnje (od 1. do 3. razreda) kao i Prirodne znanosti i tehnika u 4. i 5. razredu. Najveću razliku u broju sati ima Likovni odgoj koji u Slovenskoj osnovnoj školi ima duplo veći broj sati od 1. do 5. razreda, odnosno 70 sati godišnje dok u Hrvatskoj likovna kultura ima 35 sati godišnje. Također, veći broj sati od 1. do 5. razreda ima i Glazbeni odgoj koji osnovnoj školi u Sloveniji ukupno ima 172 nastavna sata više nego u Hrvatskoj. Sportski odgoj ima 35 nastavnih sati više u 4., 5., i 6. razredu nego Tjelesna i zdravstvena kultura, što čini razliku od 169 sati manje na kraju osnovne škole u Hrvatskoj. Broj godišnjih sati za strani jezik jednak je u svim razredima osim u 6. i 7. razredu u kojima Slovenija ima 35 sati više. Biologija, kemija i fizika u obje države podučavaju se u zadnja dva razreda osnovne škole. Biologija je u oba razreda nešto manje zastupljena u Sloveniji (ukupno 24 sata manje), kemija je u Sloveniji u zadnjem razredu zastupljena sa 6 sati manje nego u Hrvatskoj, dok je fizika u Hrvatskoj zastupljena ukupno 6 sati više. Geografija i povijest u Hrvatskoj i Sloveniji podučavaju se zadnja četiri razreda osnovne škole te oni imaju više nastavnih sati u hrvatskoj osnovnoj školi, geografija ima ukupno 41 sat više isto kao i povijest. Tehnička kultura koja se podučava u Hrvatskoj od 5. do 8. razreda sa satnicom od 35 sati godišnje, odgovara predmetu Tehnika i tehnologija koji se u Sloveniji podučava zadnja tri razreda osnovne škole s ukupnom satnicom od 140 nastavnih sati. Domaćinstvo se u Sloveniji pohađa u 5. (35 sati) i 6. (52,5 sati) razredu osnovne škole, dok je Domovinska i državna kultura i

etika u 8. i 9. razredu s 35 sati godišnje. Prema novom kurikulumu informatika se u hrvatskim osnovnim školama podučava od 1. do 8. razreda 70 sati godišnje (MZOS, 2019; Ministarstvo za školstvo in šport, 2011).

5.3 Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za primarno obrazovanje

Tablica 5. Predmetna struktura nacionalnih kurikuluma za primarno obrazovanje Hrvatske (1.-4. razreda) i Slovenije (1.-6. razreda)

Hrvatska	Slovenija
Hrvatski jezik	Slovenski jezik
Matematika	Matematika
Priroda i društvo	Spoznavanje okoliša Prirodne znanosti i tehnika Prirodne znanosti
Likovna kultura	Likovni odgoj
Glazbena kultura	Glazbeni odgoj
Tjelesna i zdravstvena kultura	Sportski odgoj
	Družba
	Domaćinstvo
	Geografija
	Povijest
	Tehnika i tehnologija

Obvezni predmeti u primarnom obrazovanju u Hrvatskoj i Sloveniji prikazani su u Tablici 5. Primarno obrazovanje u Hrvatskoj se odnosi na prva četiri razreda osnovne škole dok se u Sloveniji odnosi na prva dva ciklusa obveznog obrazovanja, odnosno od 1. do 6. razreda. Kako je vidljivo u Tablici 3 u primarnom obrazovanju obje države postoje pet istih predmeta, a to su: hrvatski jezik/ slovenski jezik, matematika, likovna kultura/ odgoj, glazbena kultura/ odgoj te tjelesna i zdravstvena kultura/ sportski odgoj. U Hrvatskoj u primarnom obrazovanju podučava se predmet priroda i društvo, dok se u Sloveniji taj predmet podučava kroz tri različita predmeta (Spoznavanje

okoliša, Prirodne znanosti i tehnika i Prirodne znanosti), koji slijede jedan za drugim, kako učenici idu prema višim razredima. U Slovenskim osnovnim školama podučavaju se predmeti Družba i Domaćinstvo, koji se u Hrvatskoj ne podučavaju. Dok se Geografija, povijest i Tehnika i tehnologija u Hrvatskoj podučavaju u razrednoj nastavi u Sloveniji se ti predmeti podučavaju u od šestog razreda (MZOS, 2019; Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011).

5.4 Analiza kurikuluma primarnog obrazovanja

U ovom dijelu rada uspoređivat će se kurikulumi predmeta primarnog obrazovanja Hrvatske i Slovenije s obzirom na odrednice sadržaja. S obzirom na to da primarno obrazovanje u Hrvatskoj i Sloveniji nema sve iste predmete, usporedba će se ograničiti na zajedničke predmete, odnosno predmetna područja, a to su: matematičko područje, područje materinskog jezika, prirodoslovno područje, kineziološko područje, likovno područje te glazbeno područje.

5.4.1 Odrednice nastavnog sadržaja za matematičko područje

Tablica 6. Odrednice nastavnog sadržaja za matematičko područje

Matematičko područje - odrednice sadržaja	
HRVATSKA	Domene: 1. Brojevi 2. Algebra i funkcije 3. Oblik i prostor 4. Mjerenje 5. Podatci, statistika i vjerojatnost
SLOVENIJA	1. Geometrija i mjerenje 2. Aritmetika i algebra 3. Drugi sadržaj

Tablica 6 prikazuje odrednice nastavnog sadržaja za matematičko područje. Prema hrvatskom predmetnom kurikulumu za nastavni predmet matematika (MZOS, 2019)

uz matematičke procese (prikazivanje i komunikacija, povezivanje, logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje, rješavanje problema i matematičko modeliranje te primjena tehnologije) kao odrednice sadržaja opisane su domene : „Brojevi“, „Algebra i funkcije“, „Oblik i prostor“, „Mjerenje“ i „Podatci, statistika i vjerojatnost“. Domene se razvijaju i nadograđuju kroz vertikalnu učenja i podučavanja matematike, a njihov udio u pojedinoj godini učenja prilagođen je razvojnim mogućnostima učenika. Domena „Brojevi“ odnosi se na usvajanje pojma broj, brojevni sustav i skup te razvijanje vještine izvođenja aritmetičkih postupaka. U domeni „Algebra i funkcije“ učenici se služe različitim vrstama prikaza, uočavaju nepoznanice i rješavaju jednadžbe i nejednadžbe računski provođenjem odgovarajućih algebarskih procedura, grafički i služeći se tehnologijom kako bi otkrili njihove vrijednosti i protumačili ih u danome kontekstu. Domena „Mjerenje“ odnosi se na usvajanje se standardne mjerne jedinice za novac, duljinu, površinu, volumen, masu, vrijeme, temperaturu, kut i brzinu te ih se mjeri odgovarajućim mjernim uređajima i kalendarom. Domena „Podatci, statistika i vjerojatnost“ bavi se prikupljanjem, razvrstavanjem, obradom, analizom i prikazivanjem podataka u odgovarajućem obliku. „Oblik i prostor“ dio je geometrije koji se bavi proučavanjem oblika, njihovih položaja i odnosa. Prema slovenskom Učnom načrtu (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011) matematičko područje podijeljeno je na tri sadržaja: „Geometrija i mjerenje“, „Aritmetika i algebra“ te „Drugi sadržaj“. Sadržaj „Geometrija i mjerenje“ odnosi se na spoznavanje odnosa među geometrijskim elementima, spoznavanje i pretvaranje jedinica za mjerenje te računanje količina. U sklopu sadržaja „Aritmetika i algebra“ učenici razvijaju numeričke koncepte, uče odnose među brojevima u skupu prirodnih brojeva i racionalnih brojeva te primjenjuju računске operacije. Kroz „Drugi sadržaj“ učenici razvijaju osjetljivost za uočavanje problema u matematičkom i drugim kontekstima, razvijaju kreativnost pri rješavanju tekstualnih zadataka s više različitih rješenja kao i razvijanje matematičkoj mišljenja. Analizom odrednica sadržaja matematičkog područja obje države vidljivo je da postoje preklapanja u određenim segmentima. Domene „Brojevi“ i „Algebra“ koje postoje u hrvatskom kurikulumu možemo poistovjetiti s „Aritmetikom i algebrom“ koje su dio sadržaja matematičkog područja u Sloveniji. Nadalje, domene „Oblik i prostor“ te „Mjerenje“ sadržajem odgovaraju „Geometriji i mjerenju“ koji su opisani u slovenskom Učnom načrtu. Iako prethodno uspoređene domene i odrednice sadržaja imaju u velikoj mjeri sličnosti i podudaranja, to nije situacija s trećom odrednicom sadržaja koja je opisana u slovenskom Učnom

načrtu, „Drugi sadržaj“ te nju ne možemo konkretno usporediti s nijednom domenom iz hrvatskog kurikulumu, ali prema njenom opisu možemo reći da je ona zastupljena u gotovo svim domenama hrvatskog matematičkog područja. Domena „Podatci, statistika i vjerojatnost“ prema ovoj analizi koja se ograničila samo na analizu odrednica sadržaja te u kojoj nisu analizirani dublje sastavnice svakog pojedinog sadržaja, ne nalazi se odgovarajući sadržaj u slovenskom Učnom načrtu s kojim bismo ga mogli usporediti.

5.4.2 Odrednice nastavnog sadržaja materinskog jezika

Tablica 7. Odrednice nastavnog sadržaja materinskog jezika

Područja materinskog jezika - odrednice sadržaja	
HRVATSKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hrvatski jezik i komunikacija 2. Književnost i stvaralaštvo 3. Kultura i mediji
SLOVENIJA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jezik 2. Književnost

Odrednice nastavnog sadržaja za materinski jezik prikazane su u Tablici 7. kako je vidljivo iz tablice Hrvatski jezik podijeljen je na tri glavna sadržaja koji se podučavaju, a to su: „Hrvatski jezik i komunikacija“, „Književnost i stvaralaštvo“ te „Kultura i mediji“. Kroz područje „Hrvatskog jezika i komunikacije“ učenici usvajaju djelatnost čitanja, pisanja, slušanja, govorenja kao i komunikacijske jezične kompetencije hrvatskog standardnog jezika. Područje „Književnosti i stvaralaštva“ temelji se na učenikovom razumijevanju književnosti kao umjetnosti riječi. Predmetnim područjem „Kultura i mediji“ učenike se želi podučiti razumijevanju teksta u različitim društvenim, kulturnim i međukulturnim kontekstima, kao i djelovanje u široj društvenoj zajednici (MZOS, 2019). Slovenski jezik podijeljen je na dva glavna sadržaja koji se podučavaju, a to su „Jezik“ i „Književnost“. Područje „Jezik“ odnosi se na oblikovanje i razvijanje svijesti o jeziku, narodu i državi te razvijanje govora, čitanja i pisanja. Područje „Književnost“ odnosi se na razvijanje vještine čitanja i

slušanja; upoznavanje književnih tekstova i njihovu interpretaciju te upoznavanje s kazalištem, radijom i filmom (Ministrstvo za školstvo in šport, 2011). Iako prema hrvatskom kurikulumu postoje tri odrednice sadržaja materinskog jezika, a prema slovenskom dvije odrednice sadržaja, one se sadržajima koje obuhvaćaju međusobno preklapaju. „Hrvatski jezik i komunikacija“ možemo povezati s „Jezikom“ koji postoji u slovenskom kurikulumu, a „Književnosti i stvaralaštvo“ te „Kultura i mediji“ odgovaraju „Književnosti“ koja je opisana u slovenskom kurikulumu.

5.4.3 Odrednice nastavnog sadržaja prirodoslovnog područja

Tablica 8. Odrednice nastavnog sadržaja prirodoslovnog područja

Prirodoslovno područje - odrednice sadržaja		
HRVATSKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organiziranost svijeta oko nas 2. Promjene i odnosi 3. Pojedinaac i društvo 4. Energija 	
SLOVENIJA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sat 2. Prostor 3. Tvari 4. Sile i gibanja 5. Pojave 6. Živa bića 7. Čovjek 8. Ja 	<ol style="list-style-type: none"> 9. Zajednica 10. Odnosi 11. Promet 12. Okoliš 13. Energija 14. Živa priroda 15. Utjecaj čovjeka na okoliš

Prirodoslovno područje prikazano je u Tablici 8 iz koje je vidljivo da u Hrvatskoj postoje četiri odrednice sadržaja na koje je podijeljen predmet Priroda i društvo, dok je u Sloveniji sadržaj podijeljen na petnaest nastavnih tema koje se podučavaju kroz tri nastavna predmeta (Spoznavanje okoliša, Prirodne znanosti i tehnika, Prirodne znanosti). Četiri predmetna područja u Hrvatskoj osnovnoj školi su: „Organiziranost svijeta oko nas“, „Promijene i odnosi“, „Pojedinaac i društvo“ te „Energija“. Iako u Sloveniji prirodoslovno područje nije podijeljeno na predmetna područja, možemo uočiti da nastavne teme koje su propisane Učnim načrtom donekle odgovaraju predmetnim područjima koja postoje u Hrvatskoj, odnosno svaka od petnaest

nastavnih tema može se svrstati u najmanje jedno predmetno područje, dok se neke mogu svrstati u više predmetnih područja.

5.4.4 Odrednice nastavnog sadržaja kineziološkog područja

Tablica 9. Odrednice nastavnog sadržaja kineziološkog područja

Kineziološko područje - odrednice sadržaja	
HRVATSKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kineziološka teorijska i motorička znanja 2. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti 3. Motorička postignuća 4. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja
SLOVENIJA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Operativni cilj 2. Praktični i teorijski sadržaj 3. Opći teorijski sadržaj

Tablica 9 prikazuje odrednice nastavnog sadržaja kineziološkog područja. U Hrvatskoj osnovnoj školi kineziološko područje podijeljeno je na četiri predmetna područja. Predmetno područje „Kineziološka teorijska i motorička znanja“ odnosi se na usvajanje, usavršavanje i primjenu raznovrsnih kinezioloških znanja i vještina koje će učenici moći koristiti u kineziološkim aktivnostima. Predmetno područje „Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti“ temelji se na učenju o ljudskom tijelu i njegovim obilježjima. Kroz predmetno područje „Motorička postignuća“ osposobljava se učenike za samostalnu provedbu programa kojima se želi podići razina motoričkih postignuća kao što su osposobljenost za jutarnje tjelovježbe, prepoznavanje korisnosti makropauza, mikropauza, stanki prilikom učenja itd. Predmetno područje „Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja“ zaduženo je u prvom redu za razvijanje kritičkog mišljenja prema tjelesnom vježbanju, razvijanje pozitivnog stajališta o vježbanju, kao i za usvajanje i praćenje higijenskih, zdravstvenih i ekoloških navika te navika svakodnevnoga tjelesnog vježbanja (MZOS, 2019). U Sloveniji kineziološko područje podijeljeno je na tri odrednice sadržaja:

„Operativni cilj“, „Praktični i teorijski sadržaj“ i „Opći i teorijski sadržaj“. „Operativni cilj“ odnosi se na fizički razvoj, razvoj tjelesnih i funkcionalnih sposobnosti; stjecanje osnovnih pokretnih i sportskih vještina, razumijevanje važnosti pokreta i sporta te formiranje stavova, navika i ponašanja i uživanje u ugodnom sportu. „Praktični i teorijski sadržaj“ odnosi se na upoznavanje i korištenje osnovnih elemenata atletike, gimnastike, plesa, igara s loptom, plivanje... „Opći teorijski sadržaj“ učenike podučava o važnosti vježbanja i pravilnih sportskih aktivnosti, o sportskom ponašanju, higijeni te uravnoteženoj prehrani (Ministrstvo za školstvo in šport, 2011). Usporedbom je vidljivo da se sadržaji koji su obuhvaćeni u „Općem teorijskom sadržaju“ ponavljaju u sličnom ili istom obliku u hrvatskom sadržaju „Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja“. Nadalje, možemo uočiti da sadržaj „Praktični i teorijski sadržaj“ u određenoj mjeri odgovara sadržaju „Kineziološka teorijska i motorička znanja“ te „Motorička postignuća“.

5.4.5 Odrednice nastavnog sadržaja likovnog područja

Tablica 10. Odrednice nastavnog sadržaja likovnog područja

Likovno područje - odrednice sadržaja	
HRVATSKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stvaralaštvo i produktivnost 2. Doživljaj i kritički stav 3. Umjetnost u kontekstu
SLOVENIJA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oblikovanje na plohi 2. Oblikovanje u trodimenzionalnom prostoru

Likovno područje podijeljeno je na tri predmetna područja u Hrvatskoj osnovnoj školi te na dva predmetna područja u osnovnoj školi u Sloveniji (Tablica 10). Sadržaj „Stvaralaštvo i produktivnost“ odnosi se na teorijsko i praktično upoznavanje različitih likovnih tehnika, alata, materijala koji učenicima služe kao temelj za izražavanje njihovih ideja. Druga odrednica sadržaja u hrvatskoj osnovnoj školi je „Doživljaj i kritički stav“ putem koje učenici formiraju vlastiti stav o umjetničkim

djelima, kulturnoj baštini i vizualnoj okolini te ih se potiče na sudjelovanje u umjetničkim i kulturnim događanjima. „Umjetnost u kontekstu“ odnosi se na razumijevanje likovnih pojava, djela i pravaca, a učenike se potiče na istraživački rad i stvaralaštvo. Prema slovenskom kurikulumu likovno područje podijeljeno je na „Oblikovanje na plohi“ koje se odnosi na upoznavanje i rad s tehnikama crtanje, slikanje, grafika te grafičko oblikovanje i „Oblikovanje u trodimenzionalnom prostoru“ koje se odnosi na likovna područja kiparstvo i arhitektura (MZOS, 2019; Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011).

5.4.6 Odrednice nastavnog sadržaja glazbenog područja

Tablica 11. Odrednice nastavnog sadržaja glazbenog područja

Glazbeno područje- odrednice sadržaja	
HRVATSKA	Domene: 1. Slušanje i upoznavanje glazbe 2. Izražavanje glazbom i uz glazbu 3. Glazba u kontekstu
SLOVENIJA	1. Slušanje 2. Izvođenje 3. Stvaranje

Glazbeno područje u obje države podijeljeno je na tri odrednice sadržaja, domene (Tablica 11). Prva odrednica sadržaja je „Slušanje i upoznavanje glazbe“ (u Hrvatskoj) i „Slušanje“ (u Sloveniji). Domena „Slušanje i upoznavanje glazbe“ odnosi se na upoznavanje glazbe korištenjem audio i videozapisa kao učenikovog neposrednog susreta s glazbom. Kroz aktivno slušanje glazbe učenici će upoznati različite vrste, stilove, pravce i žanrove glazbe te steći znanja o glazbi. Prema slovenskom Učnom načrtu, „Slušanje“ se odnosi na razvijanje slušne percepcije te slušnog senzibiliteta kao i na poboljšavanje doživljaja glazbe te prepoznavanje glasova, tonova, instrumenta... Druga odrednica sadržaja je „Izražavanje glazbom i uz glazbu“ u Hrvatskoj, odnosno „Izvođenje“ u Sloveniji. „Izražavanje glazbom i uz glazbu“ podrazumijeva pjevanje, sviranje, glazbeno stvaralaštvo, glazbene igre i pokret u glazbi koje omogućuju učenicima cjeloviti doživljaj glazbe kao i razvoj glazbenih sposobnosti i kreativnosti.

U Sloveniji „Izvođenje“ se odnosi na pjevanje kroz koje učenici proširuju svoj vokalni raspon, razvijanje vještine sviranja na instrumentima te usvajanje plesnih koraka. Treća odrednica sadržaja, odnosno domena u Glazbenoj kulturi u Hrvatskoj je „Glazba u kontekstu“ koja se temelji na prethodne dvije domene te ih nadopunjuje. Kroz nju učenici otkrivaju i upoznaju bogatu regionalnu, nacionalnu i globalnu glazbu, kulturnu baštinu te povezuju glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima. Posljednja odrednica sadržaja u Sloveniji je „Stvaranje“, a odnosi se na stvaranje različitih glazbenih sadržaja koristeći instrumente i pjevanje, kao i izražavanje plesom i pokretom. Usporedbom odrednica sadržaja vidljivo je da se „Slušanje i upoznavanje glazbe“ u Hrvatskoj i „Slušanje“ u Sloveniji, kao i „Izražavanje glazbom i uz glazbu“ te „Izvođenje“ sadržajem koji obuhvaćaju u velikoj mjeri se podudaraju te obuhvaćaju slične ili iste teme. Razlika postoji u trećoj odrednici sadržaja „Glazba u kontekstu“ u Hrvatskoj te „ Stvaranje“ koje usporedbom nemaju zajedničkih elemenata, ali obje odrednice temelje se na prethodne dvije odrednice sadržaja te objedinjuju cjelokupni sadržaj nastavnog predmeta Glazbena kultura, odnosno Glazbeni odgoj (MZOS, 2019; Ministarstvo za školstvo in šport, 2011).

6. Zaključak

Obvezno obrazovanje ima različito trajanje u zemljama diljem svijeta, ali u svakoj od njih ono je temelj i početak formalnog obrazovanja. Cilj ovog rada bio je usporediti obvezno obrazovanje Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Razlike u obveznom obrazovanju ove dvije države vidljive su već u trajanju i organizaciji obveznog obrazovanja. Iako se u obje države obvezno obrazovanje odnosi na osnovnu škola, ona u Hrvatskoj traje 8 godina, dok u Sloveniji traje 9 godina te je podijeljena na tri odgojno-obrazovna ciklusa. U obje države koristi se predmetno-satni sustav nastave, a nastava je podijeljena na redovnu i izbornu nastavu. U Hrvatskoj osnovnoj školi koristi se brojčano ocjenjivanje dok se u Sloveniji prva dva razreda koristi opisno ocjenjivanje, a ostale razrede brojčano ocjenjivanje. Osnovnu školu u Hrvatskoj možemo podijeliti na razrednu nastavu i predmetnu nastavu. U razrednoj nastavi (od 1. do 4. razreda) jedan učitelj predaje sve obvezne predmete, dok u Sloveniji osim učitelja koji predaje sve predmete u prva dva odgojno-obrazovna ciklusa (do 6. razreda), u prvom razredu predaje i još jedan učitelj, odnosno odgajatelj predškolske dobi. Kako bi se detaljnije analiziralo obvezno obrazovanje obje države, napravljena je komparativna analiza nacionalnih kurikuluma za obvezno obrazovanje Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Analiza se odnosila na usporedbu obveznih predmeta u osnovnoj školi, kao i njihovu satnicu te je pokazala da se u osnovnoj školi u Sloveniji predaju tri nastavna predmeta više nego u osnovnoj školi u Hrvatskoj (Družba; Domaćinstvo; Domovinska i državna kultura i etika). Težište ovog istraživanja bilo je na analizi kurikuluma primarnog obrazovanja, odnosno na analizi zajedničkih obveznih predmeta, predmetnih područja koji se podučavaju u obje države. Analiza je obuhvatila šest predmetnih područja, a to su: materinski jezik; matematičko, prirodoslovno, glazbeno, likovno te kineziološko područje. Kriterij analize bile su odrednice sadržaja za svako pojedino područje. Analiza je pokazala da je područje materinskoj jezika, matematičko područje, glazbeno područje kao i kineziološko područje podijeljeno na slične odrednice sadržaja koje opisom odgovaraju u obje države što znači da se u tim nastavnim predmetima podučava gotovo isti nastavni sadržaj. Iako prirodoslovno i likovno područje nisu podijeljeni na slične odrednice sadržaja u Sloveniji i Hrvatskoj, opisom postojećih odrednica može se zaključiti da se u obje države podučava sličan sadržaj, iako nije podijeljen na iste sadržajne odrednice.

S obzirom na to da ovakvo istraživanje do sada nije provedeno u Hrvatskoj na razini cjelokupne usporedbe obveznog obrazovanja Slovenije i Hrvatske, kao i primarnog obrazovanja, ova studija je donijela korisne informacije i znanja koja možemo implementirati u daljini razvoj i poboljšanje Hrvatskog obveznog obrazovanja.

Literatura

- Barbaroša-Šikić, M., i Novak-Milić, J. (2008). Različiti sustavi ocjenjivanja i usporedne ljestvice. *LAHOR – 6*, 198-209.
- Bognar, L. i Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Cindrić, M., Miljković, D. i Strugar, V. (2010). *Didaktika i kurikulum*. Zagreb: IEP-D2.
- Dib, C. Z. (1988). Formal, non-formal and informal education: concepts/applicability. *Cooperative Networks in Physics Education - Conference Proceedings 173* (str. 300-315). New York: American Institute of Physics. Dohvaćeno iz <https://pdfs.semanticscholar.org/4a7b/f52484ce245e0769dcd455627a8e114041b4.pdf>
- Dolenec, D. (2009). *Razvoj socijalne dimenzije u obrazovanju: izvještaj za Sloveniju*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu - Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja.
- Hrvatski sabor. (2018). Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. *Narodne novine 68/2018*. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2018_07_68_1398.html (28.07.2019)
- Kyriacou, C. (1995). *Temeljna nastavna umijeća*. Zagreb: Educa.
- Matijević, M. (2004). *Ocjenjivanje u osnovnoj školi*. Zagreb: Tipex.
- Matijević, M., Rajić, V. i Topolovčan, T. (2012). Učenička evaluacija udžbenika. *Napredak 154 (3) 289 - 315 (2013)*, 289-315.
- Mejovšek, M. (2008). *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*. Zagreb: Naklada Slap.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Nacionalni kurikulum za nastavi predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine 7/2019*. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_01_7_162.html (02.08.2019)

- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine* 69/2019. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_07_69_1434.html (16.07.2019)
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine* 10/2019. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_01_10_215.html (03.07.2019)
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Kurikulum za nastavni predmet Priroda i društvo za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine* 7/2019. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_01_7_147.html (09.08.2019.)
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Kurikulum za nastavni predmet Tjelesne i zdravstvene kulture za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine* 27/2019. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_03_27_558.html (13.07.2019.)
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Nacionalni kurikulum za nastavi predmet Matematike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. *Narodne novine* 7/2019. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_01_7_146.html (27.07.2019.)
- Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta. (2014). Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. *Narodne novine* 103/2014. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2014_08_103_2004.html (17.05.2019.)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2013). Pravilnik o obveznim udžbenicima i pripadajućim dopunskim nastavnim sredstvima. *Narodne novine* 104/2013. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_05_65_1290.html (28.06.2019)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2010). Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. *Narodne novine*

112/2010. Dohvaćeno iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2010_09_112_2973.html (15.06.2019)

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2013). *Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli*. Uradni list RS 52/2013. Dohvaćeno iz <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=201352&stevilka=1988> (05.07.2019.)

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2013). Pravilniku o potrjevanju učbenikov. *Uradni list RS, št. 41/13*. Dohvaćeno iz <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7745> (22.06.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Glasbena vzgoja - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_glasbena_vzgoja.pdf (11.06.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Likovna vzgoja - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_likovna_vzgoja.pdf (29.05.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Matematika - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_matematika.pdf (23.05.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Naravoslovje - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_naravoslovje.pdf (22.06.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Naravoslovje in tehnika - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za

šolstvo. Dohvaćeno iz
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_naravoslovje_in_tehnika.pdf (22.07.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Slovenščina - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf (23.06.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Spoznavanje okolja - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_spoznvanje_okolja_pop.pdf (05.07.2019.)

Ministrstvo za šolstvo in šport. (2011). *Program osnovna šola Športna vzgoja - Učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Dohvaćeno iz
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_sportna_vzgoja.pdf (05.07.2019.)

MIZS-Ministrstvo za šolstvo in šport. (1995). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Mužić, V. (2004). *Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Educa.

Nacionalna strokovna skupina. (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Pastuović, N. (1999). *Edukologija: integrativna znanost o sustavu cjeloživotnog obrazovanja i odgoja*. Zagreb: Znamen.

Pastuović, N. (2006). Usporedba strukture i uspješnosti srednjoeuropskog i skandinavskog obrazovanja. *Sociologija sela* 44 (2006) 172-173 (2-3), 155-179.

- Pastuović, N. (2006). Usporedba strukture i uspješnosti srednjoeuropskoga i skandinavskog obrazovanja. *Sociologija sela, God.44 (2006), 2/3=172/173, 155-179.*
- Poljak, V. (1980). *Didaktičko oblikovanje udžbenika i priručnika.* Zagreb: Školska knjiga.
- UNESCO Institute for Statistics. (2012). *International Standard Classification of Education.* Dohvaćeno iz <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
- Vrcelj, S. (2018). *Što školu čini školom- teorijski pristupi, koncepti i trendovi.* Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Zakon o osnovni školi. (2005). *Uradni list RS, št. 23/05.*

Izjava o samostalnoj izradi diplomskog rada

Ja, Ana Krišto, izjavljujem da sam ovaj rad, *Usporedba obveznog obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Slovenije*, izradila samostalno uz potrebne konzultacije, savjete i uporabu navedene literature.

Potpis:
